

วิสัยทัศน์ประเทศไทย สู่ปี 2570

**การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
...สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**

จุฬามาศ บาระมีชัย

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

15 สิงหาคม 2551

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

ความเป็นมา

กก.สศช. มีมติเมื่อวันที่ 28 เม.ย.51 เห็นชอบให้ สศช. จัดทำแผนพัฒนาประเทศในระยะยาว 20 ปี และเห็นชอบให้ สศช. จัดประชุมประจำปี 2551 เรื่อง วิสัยทัศน์ประเทศไทย...สู่ปี 2570

"วิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570"

กระบวนการระดมความคิด

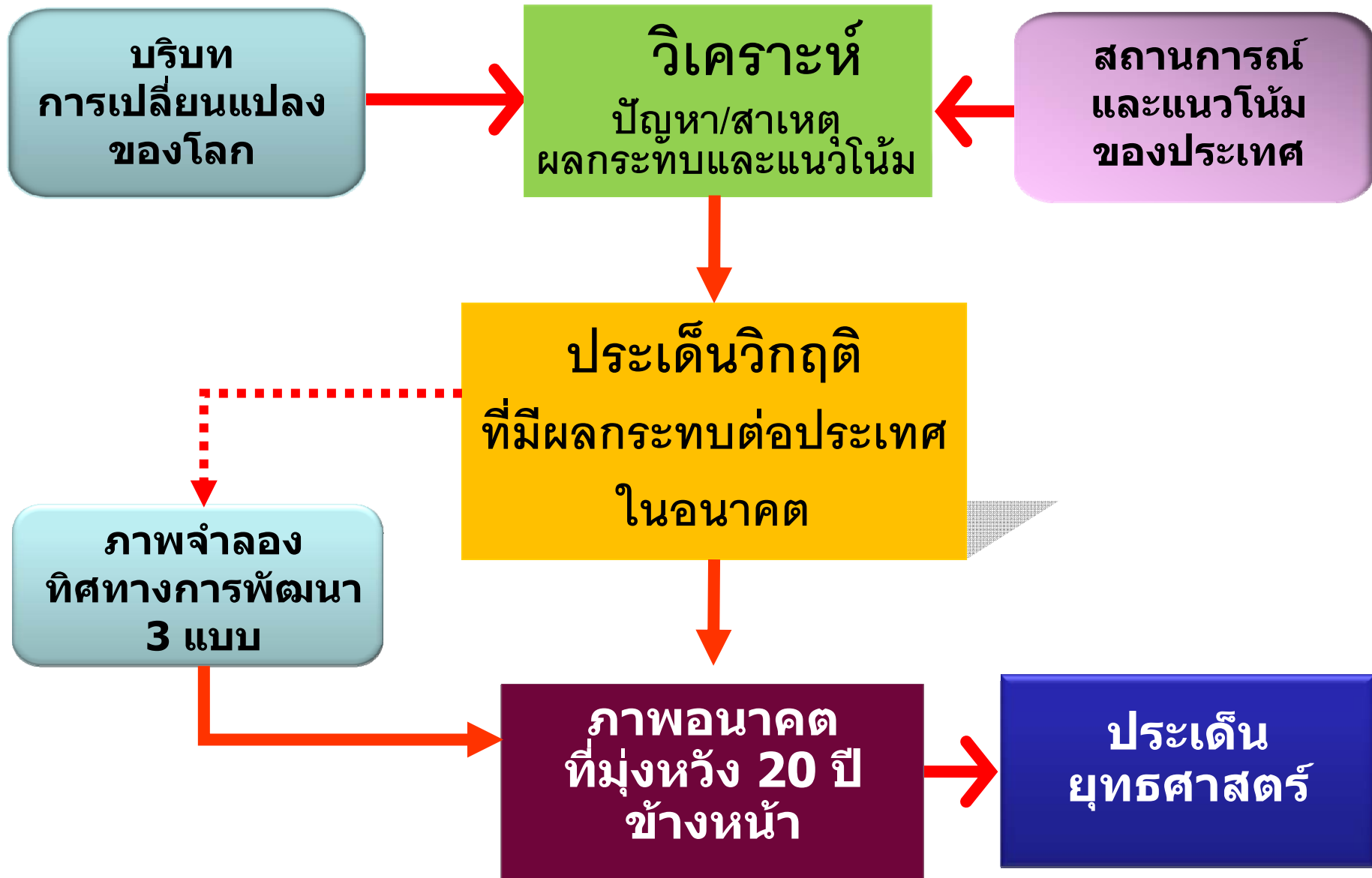
- 1.ประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สศช. เมื่อ 23-24 พ.ค.51
- 2.ลงพื้นที่ระดับหมู่บ้าน 4 ภาคเพื่อสำรวจความคิดเห็นประชาชน เมื่อเดือน มิ.ย.51
- 3.จัดประชุมศิษย์เก่า สศช. เมื่อ 4 ก.ค.51
- 4.จัดประชุม กกก. สศช. และรณม.สุรพงษ์ฯ เมื่อ 7 ก.ค.51
- 5.จัดการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มทรัพยากร 25 ก.ค.51
- 6.จัดประชุมประจำปี 15 สค.51

ประชุมกลุ่มย่อย

"การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน"

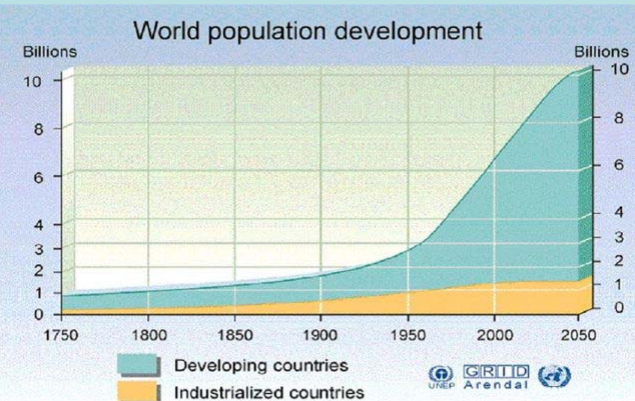
ความจำเป็น	วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
• การเตรียมความพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกัน ในมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ต้องเผชิญในอนาคต	• รับฟังความคิดเห็น แนวทางการจัดการทรัพยากรฯ และ สวล.สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนจากภาคีการพัฒนาที่สำคัญ • สร้างพลังร่วมที่ผลักดันขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาประเทศระยะยาว ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง	• ทิศทางการจัดการทรัพยากรฯ และ สวล. สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนระยะยาว 20 ปี และกรอบแผนชาติฉบับต่อไป • การปรับแผนฯ 10 เพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและวิกฤติที่ไทยกำลังเผชิญ

กระบวนการจัดทำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก

การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจโลก

เกิดการใช้ทรัพยากรและการบริโภคเพิ่มสูงขึ้น

ผลกระทบ

ทรัพยากรเสื่อมโทรมและสูญเสีย

ประมาณน้ำจืดโลก

เฉลี่ยต่อคนลดลงจาก 17,000 ลบ.ม.

- ปี 1950 เหลือ 6,000 ลบ.ม.
- ปี 2005 ลดลงเหลือ 4,800 ลบ.ม.
- ปี 2525 ความต้องการเพิ่ม 50%

การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้

- ปี 1900 - 2000 พื้นที่ป่าไม้ลดลง 600 ล้านไร่

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน/การเปลี่ยนแปลงเป็นทะเลทราย

- พื้นที่เสี่ยงต่อการเป็นทะเลทรายคุกคาม 1 ใน 3 ของโลก

แหล่งประมง

1 ใน 4 ของโลกถูกทำลายในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา

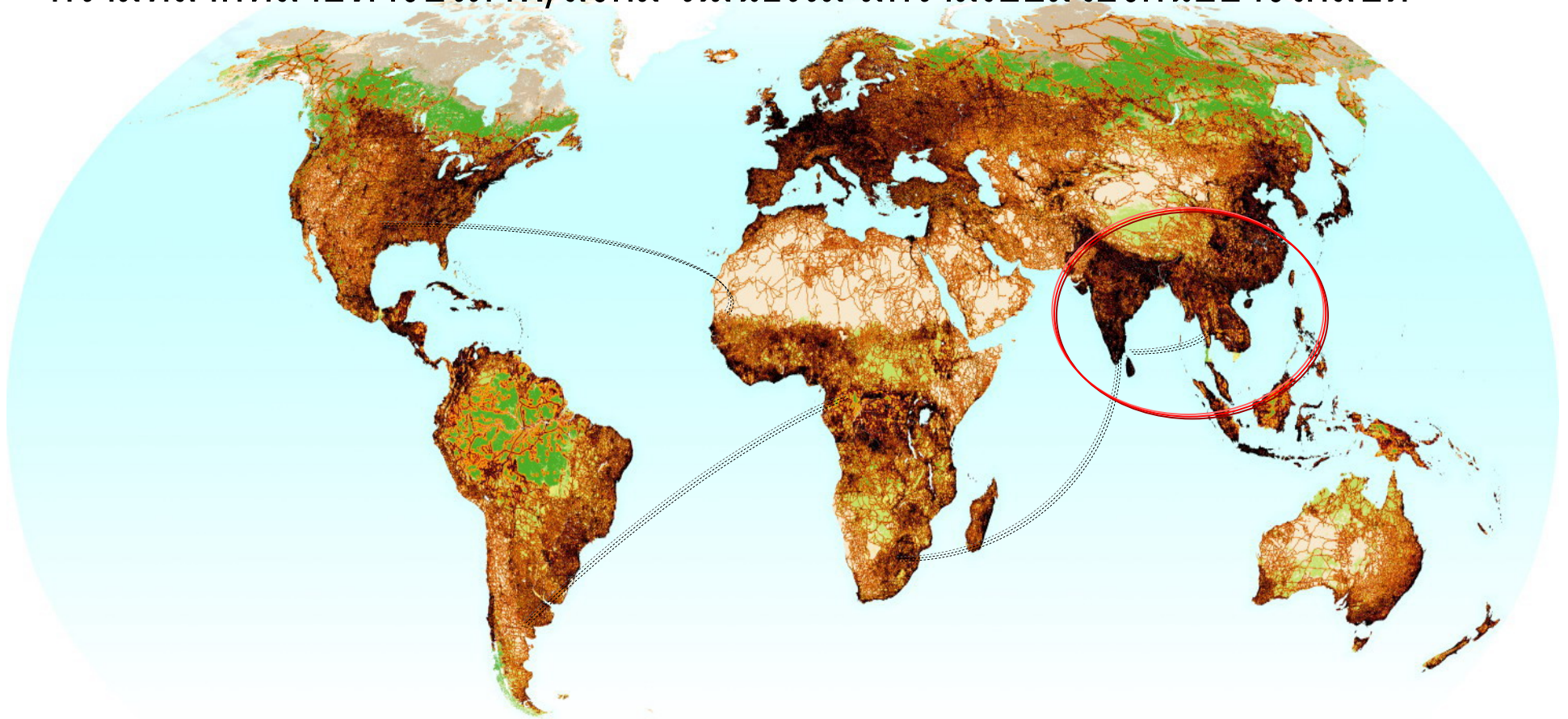
สูญเสียชนิดพันธุ์

1 ชนิด ทุก 20 นาที

การใช้ทรัพยากรที่ไม่ยั่งยืน

การเชื่อมโยงกันทางภูมิศาสตร์และระบบนิเวศน์ในภูมิภาค

ลักษณะทางชีวภูมิศาสตร์ที่ติดต่อกันทำให้ลักษณะพืชพันธุ์ สิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ/สังคม วัฒนธรรม มีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด

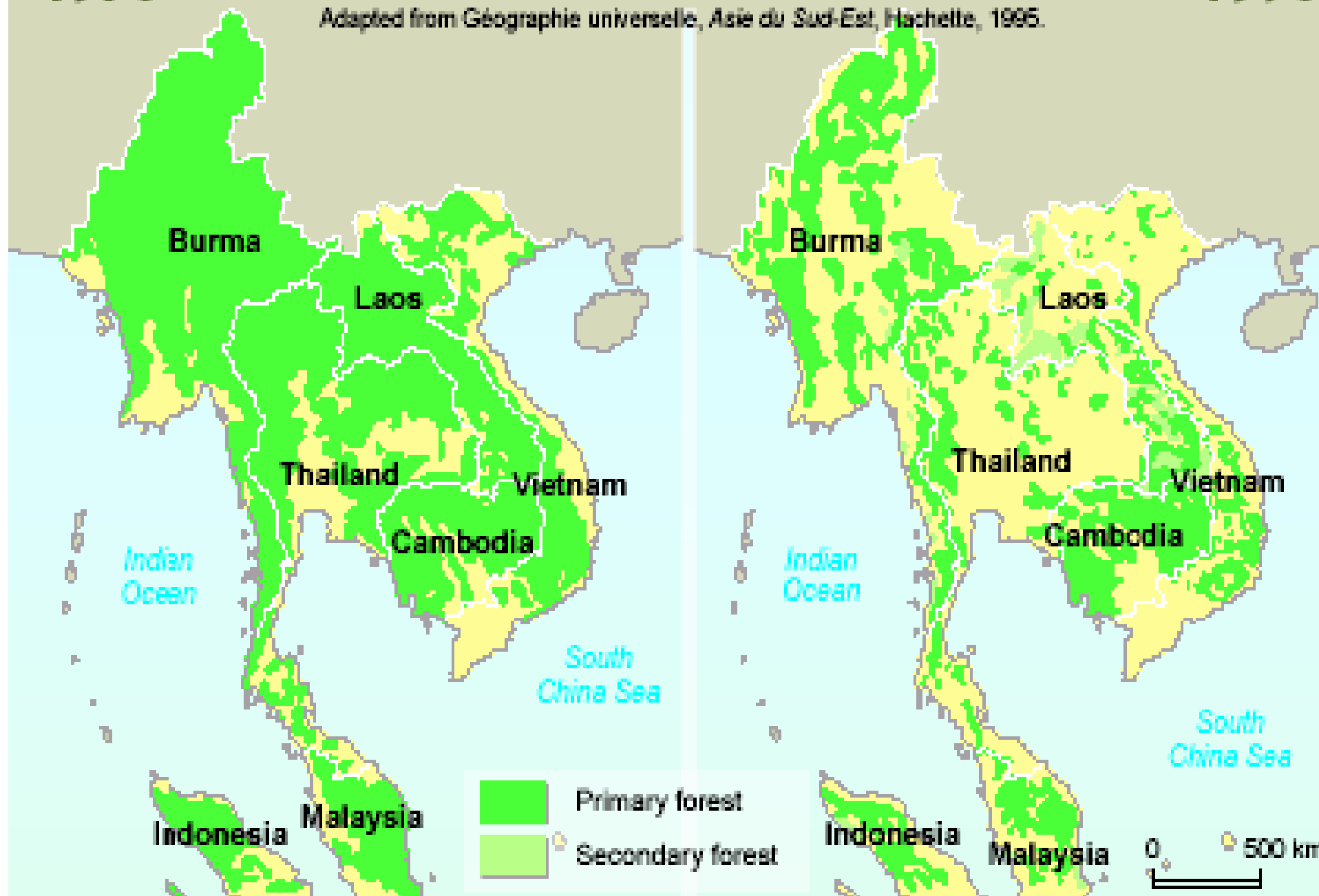
การเชื่อมโยงระดับภูมิภาค : เชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่ง
โทรคมนาคม โครงข่ายสายส่งไฟฟ้าและพลังงาน /ความร่วมมือการค้า
การลงทุน การพัฒนาด้านการเกษตร ฯลฯ

1970

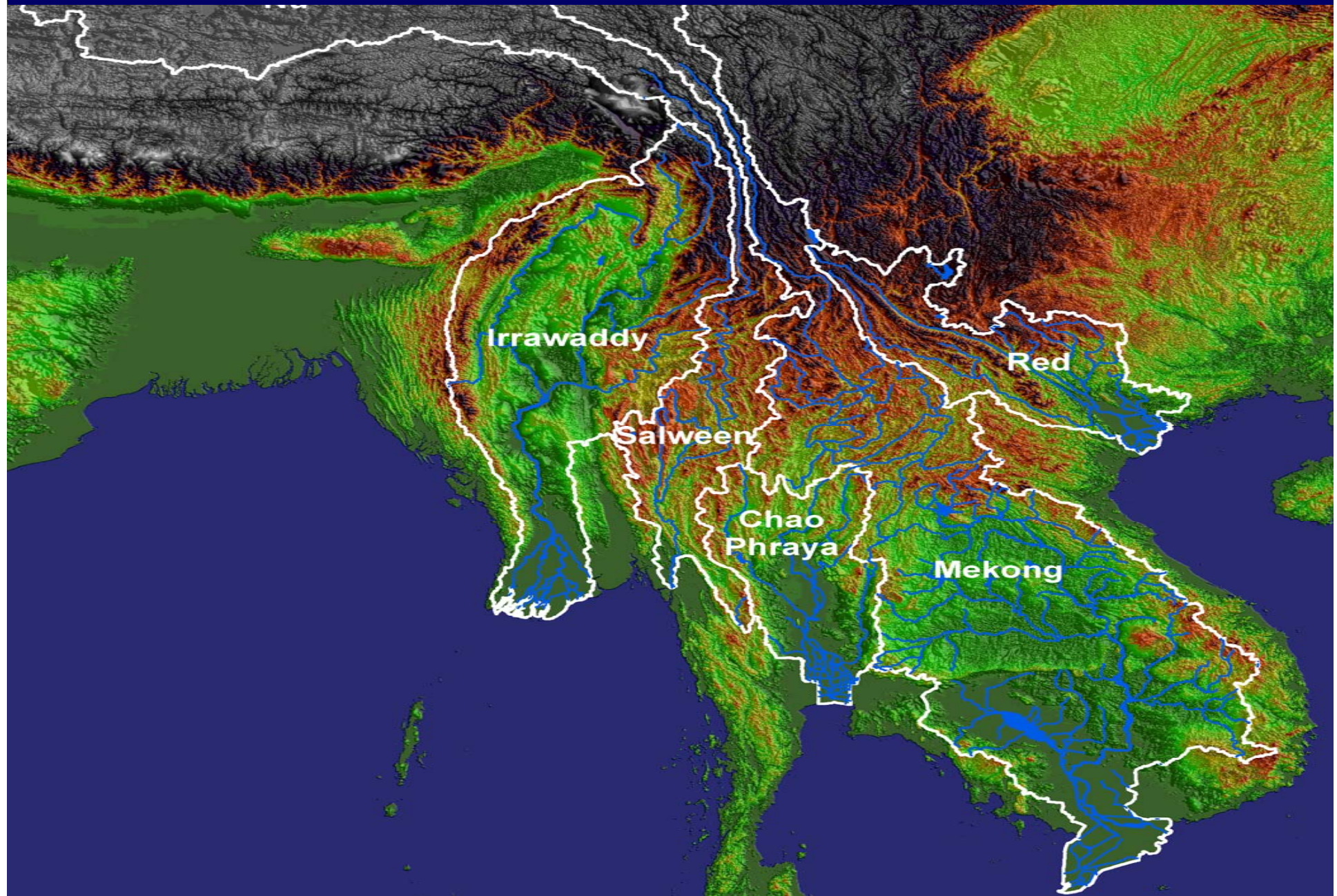
DISAPPEARING FORESTS

1990

Adapted from Géographie universelle, Asie du Sud-Est, Hachette, 1995.

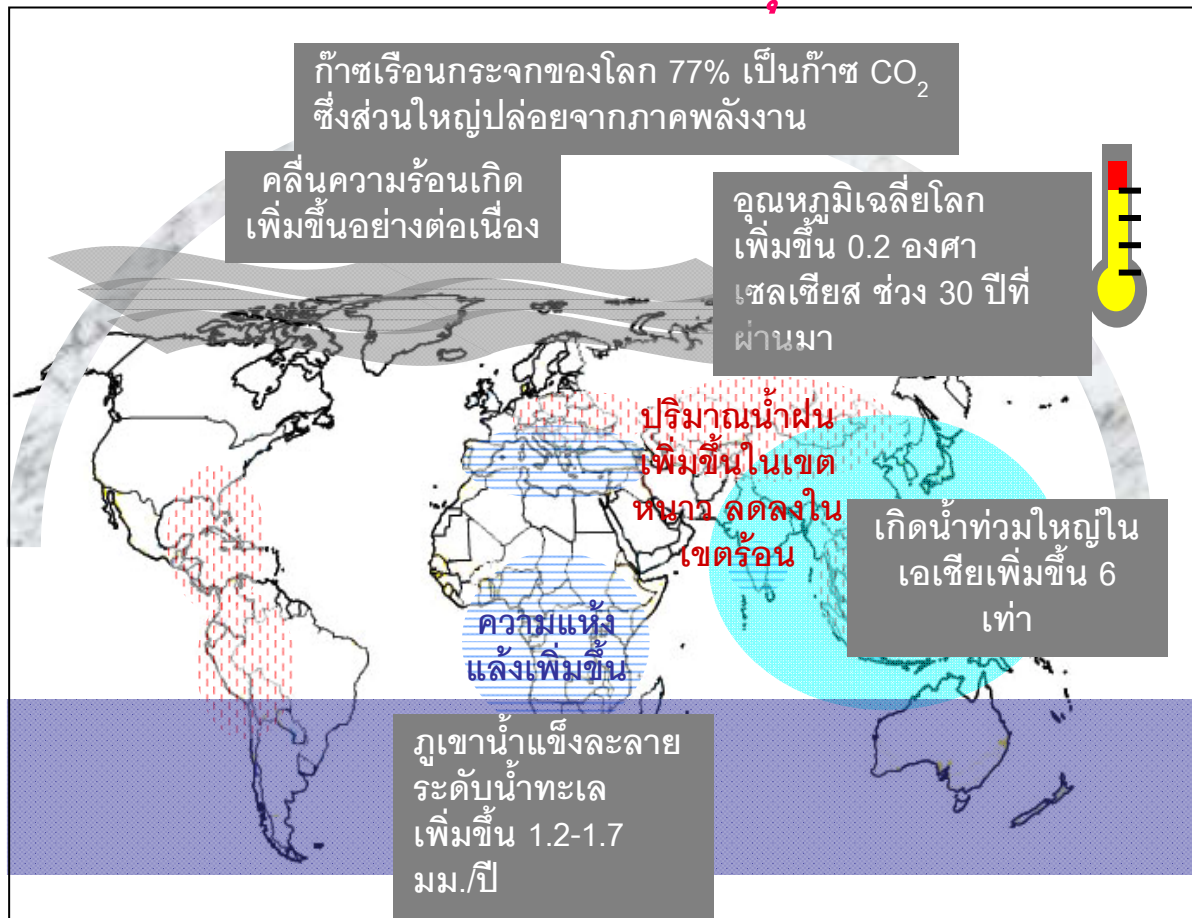

ความขัดแย้งการใช้ทรัพยากรน้ำในภูมิภาค

ภาวะโลกร้อนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความสูญเสียทรัพยากรมากขึ้น

สถานการณ์ปัจจุบัน

แนวโน้มสถานการณ์ภาวะโลกร้อนในปี 2100

- อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกจะเพิ่มเป็น 1.5-5.1 องศาเซลเซียส
- น้ำทะเลสูงขึ้น 0.09-0.88 เมตร
- ปริมาณฝนตกหนัก เกิดขึ้นบ่อยครั้ง
- ความถี่และความรุนแรงของภัยธรรมชาติเพิ่มขึ้น

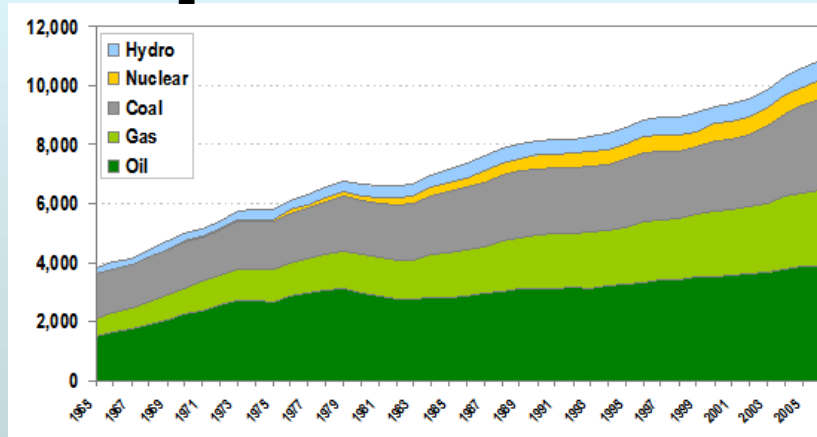
ผลกระทบ

- การขาดแคลนน้ำ ประชากร 1 ใน 6 อาจเผชิญปัญหาขาดแคลนน้ำ
- การสูญพันธุ์พืชและสัตว์ประมาณร้อยละ 20
- การเพิ่มขึ้นของโรคระบาด
- น้ำท่วมบ่อยครั้ง
- การกัดเซาะชายฝั่งสูญเสียพื้นที่เศรษฐกิจ แหล่งท่องเที่ยว
- โครงสร้างดินอ่อนตัวลงจากการละลายของชั้นน้ำแข็งใต้ดินทำให้สิ่งก่อสร้างต่างๆ มีราคาแพง
- มหานคร 22 แห่งตั้งอยู่ในเขตเสี่ยงภัยน้ำทะเลท่วมถึง

วิกฤติอาหารและพลังงานโลก

สาเหตุหลัก

- ความต้องการพลังงานของโลกเพิ่มขึ้นสามเท่าในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาและคาดว่าจะเพิ่มขึ้น 55% หรือ 17 ล้านตันใน 20 ปีข้างหน้า นำไปสู่การปล่อยก๊าซ CO₂

- ความต้องการพลังงานทดแทนจากพืชทำให้ต้องการที่ดินและน้ำเพิ่มขึ้น ปริมาณที่มีอยู่ปัจจุบันสามารถตอบสนองความต้องการพลังงานโลกไม่เกิน 15-20%
- ภาคเกษตรและผลผลิตอาหารของโลกไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้น หลายประเทศเผชิญปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง จากภาวะโลกร้อน

วิกฤติอาหารและพลังงานโลกส่งผลต่อ

- ความขัดแย้งการขยายพื้นที่เพาะปลูก
- การเสียความมั่นคงอาหาร
- ค่าอาหารแพงขึ้น
- คนยากจนมีอาหารไม่พอเพียงสำหรับการดำรงชีพ

สถานการณ์ประเทศไทย

สูญเสียพื้นที่ป่าไม้ 67
ล้านไร่ในช่วง 40 ปี

สิ่งมีชีวิตสูญพันธุ์ 15 ชนิด
ใกล้สูญพันธุ์ 684 ชนิด

ดินที่มีปัญหาเพิ่มขึ้น
182 ล้านไร่ ปี 32
192 ล้านไร่ ปี 44

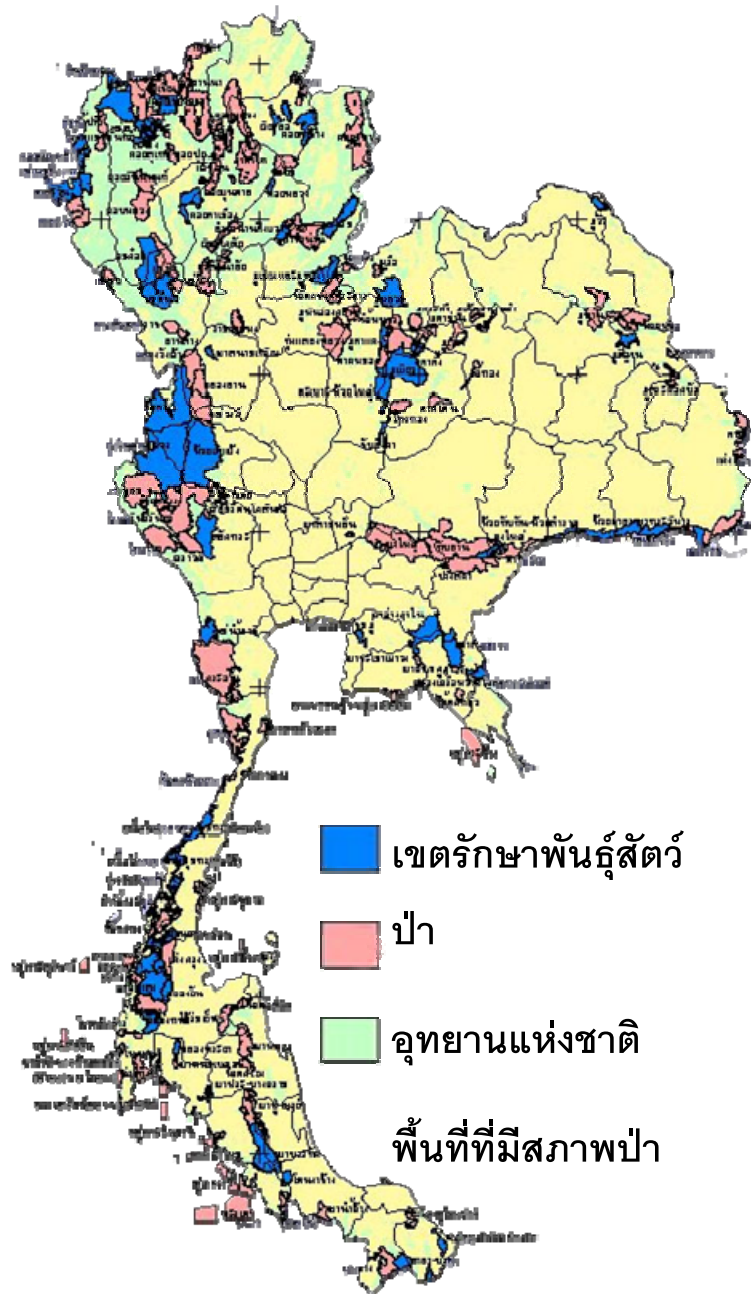
การกัดเซาะชายฝั่ง
ปากแม่น้ำเจ้าพระยา
10-20 ม./ปี

ขาดแคลนน้ำมากใน 15 จังหวัด
ประมาณความต้องการน้ำเพิ่มขึ้น
ปีละ 1,600 ล้าน ลบ.ม

ขยะชุมชน 14 ล้านตัน/ปีเพิ่มขึ้น
เฉลี่ยปีละ 0.8 ล้านตัน
ขยะอันตราย 0.8 ล้านตัน/ปี

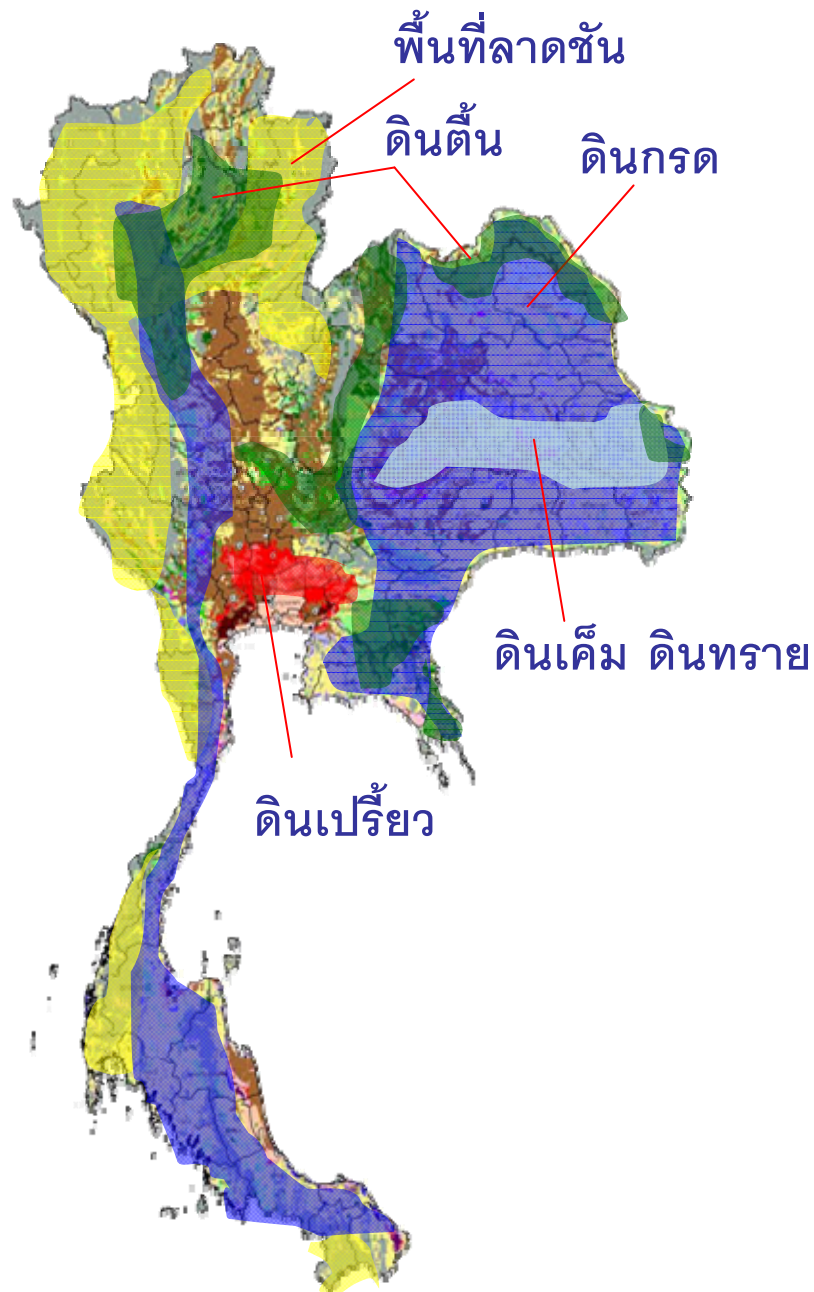
อัตราการจับสัตว์น้ำลดลง
3 เท่า ในช่วง 2527-2547

ป่าไม้และระบบนิเวศที่เปราะบางถูกทำลาย

- พื้นที่ป่า 171.0 ล้านไร่ในปี 2504 เหลือพื้นที่ป่าจริง 104.7 ล้านไร่ หรือร้อยละ 32.6 ในปี 2547 (ถูกบุกรุกทำลายกว่า 67 ล้านไร่)
- การเติบโตของเศรษฐกิจและพฤติกรรมผู้บริโภคจะกระตุ้นให้มีการบุกรุกป่าเพื่อเพิ่มผลผลิตและการส่งออก
- อาจสูญเสียพื้นที่ป่าอีกประมาณ 10 ล้านไร่ ใน 20 ปีข้างหน้า
- การลดลงของถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ แหล่งน้ำ ความสมบูรณ์ธาตุอาหารในดิน ส่งผลต่อภาคการผลิต

ดินเสื่อมโทรมใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม

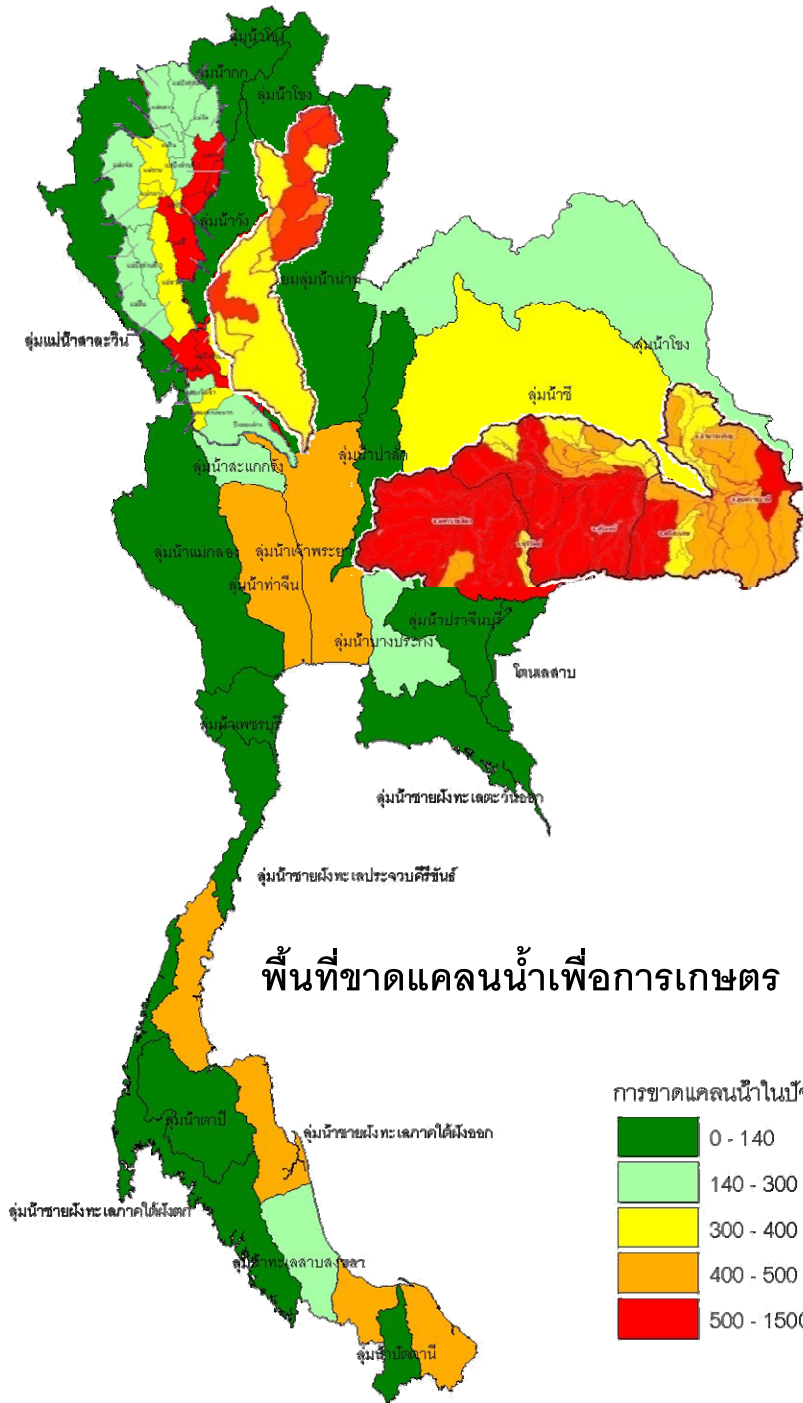
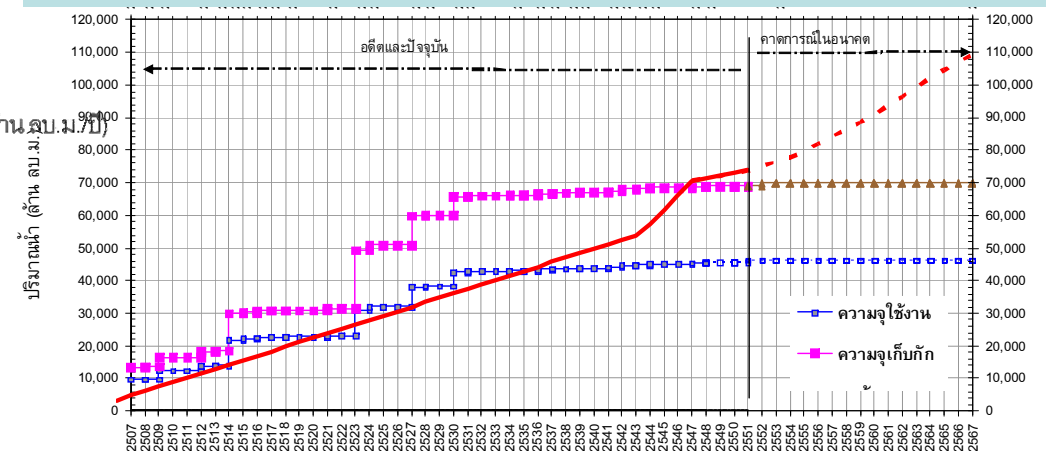
- ดินที่มีปัญหาร้อยละ 60 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มเกือบปีละ 1 ล้านไร่
- มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจเฉลี่ย 7,477 ล้านบาท/ปี
- การใช้ที่ดินที่ไม่ถูกหลัก ไม่มีประสิทธิภาพและการขยายตัวเมืองและอุตสาหกรรมทำให้ดินเสื่อมโทรม
- ความขัดแย้งในการถือครองที่ดินรุนแรงขึ้น มีผู้ไร้ที่ทำกิน 4.5 แสนครัวเรือน ที่ดินปล่อยรกร้าง 7.5 ล้านไร่

การขาดแคลนน้ำ

- ป่าต้นน้ำอยู่ในชั้นวิกฤติ 14 ล้านไร่
- ขาดแคลนน้ำ 15 จังหวัด
- คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายสำคัญต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

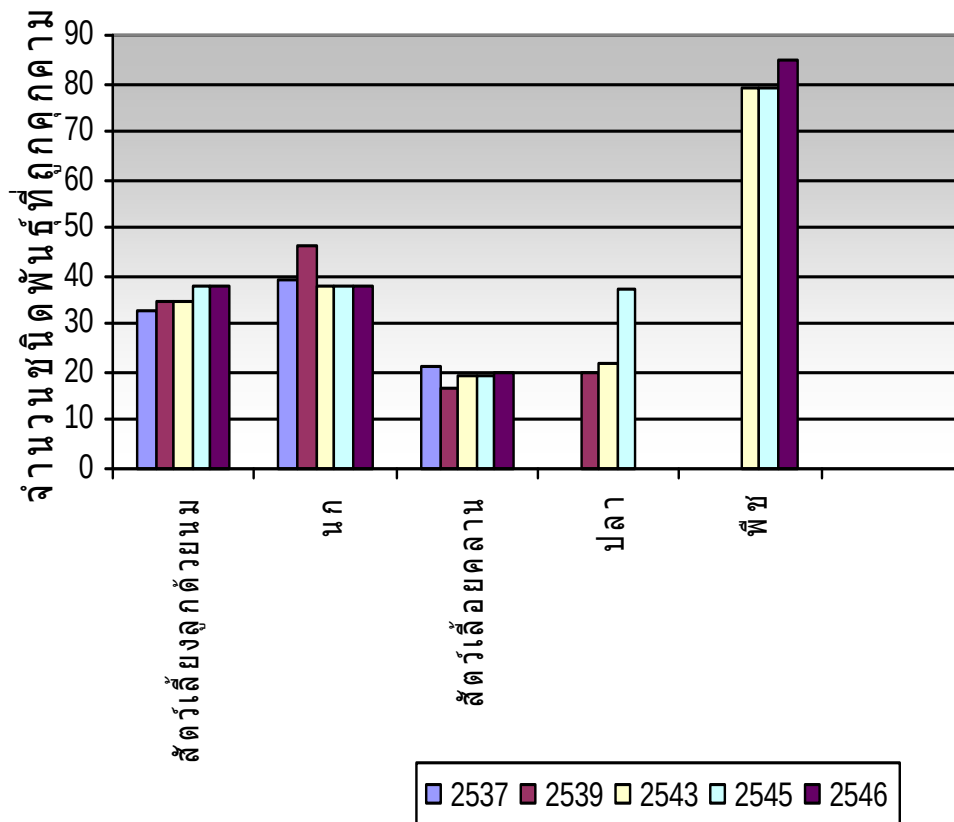
- ความต้องการใช้น้ำปัจจุบัน 73,788 ล้าน ลบ.ม. คาดว่าใน 20 ปีข้างหน้าจะเพิ่มขึ้นเป็น 114,485 ล้าน ลบ.ม. (เพิ่มเฉลี่ยปีละ 1,610 ล้าน ลบ.ม.)

ในอีก 20 ปีข้างหน้าขาดแคลนน้ำกว่า 21,017 ล้าน ลบ.ม.

สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจำนวน
ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่อยู่ในภาวะ
คุกคาม

STOCK

การสูญเสียความ
หลากหลายทาง
ชีวภาพ
มีแนวโน้มสูงขึ้น
สูญพันธุ์แล้ว 15 ชนิด
ใกล้สูญพันธุ์ 684
ชนิด

- ทุนด้านอาหารลดลง
- ทุนพันธุ์กรรมสำหรับเทคโนโลยีชีวภาพลดลง
- เสี่ยงสมดุลของระบบนิเวศ

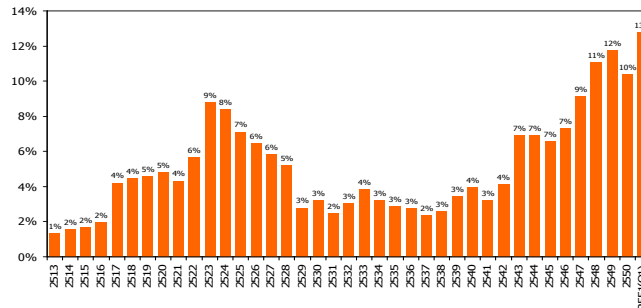
ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเสื่อมโทรม

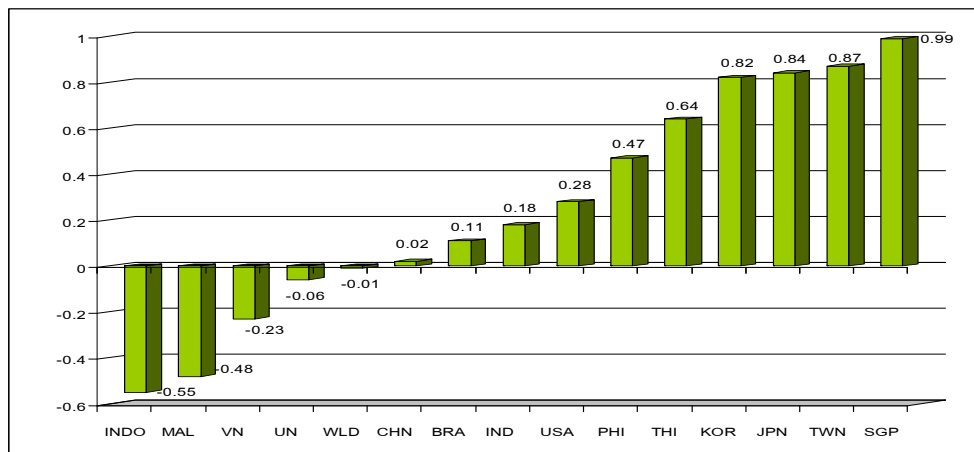
- ป่าชายเลน (แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำลดลง) ถูกทำลายเหลือ 1.58 ล้านไร่ในปี 47
- แนวปะการังฝั่งอันดามันเสื่อมโทรมร้อยละ 50 แหล่งหญ้าทะเลเสื่อมโทรมร้อยละ 30
- ทรัพยากรประมงชายฝั่งและทะเลเสื่อมโทรม ปริมาณสัตว์น้ำลดลง
- ชายฝั่งทะเลกำลังประสบปัญหาถูกกัดเซาะอย่างรุนแรง
- ชายฝั่งทะเลเกิดการทับถมของตะกอน ทั้งฝั่งอ่าวไทย (8% ของแนวชายฝั่ง) และฝั่งอันดามัน (4% ของแนวชายฝั่ง) ส่งผลให้กระแสน้ำเปลี่ยนทิศทาง และกัดเซาะพื้นที่อื่น

พลังงาน

สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าพลังงาน
ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ(ณ ราคาตลาด)

การนำเข้าพลังงานต่อการใช้ในประเทศ

- ความต้องการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์สูงกว่าปริมาณการผลิต 2 เท่า
- มูลค่าการนำเข้าพลังงาน/GDP เพิ่มขึ้นจาก 3% เป็น 13% (ปี 2530-2550)
- ประสิทธิภาพการใช้พลังงานต่อการขยายตัวเศรษฐกิจต่ำ การใช้พลังงานต่อ GDP เท่ากับ 1.3 ต่อ 1
- ปริมาณพลังงานสำรองเหลือไม่มากนัก (น้ำมันดิบใช้ได้อีก 11 ปี ก๊าซธรรมชาติใช้ได้ 30 ปี)

คุณภาพอากาศ

- มลพิษทางอากาศเป็นปัญหาสำคัญในเขตเมือง ความเสียหายด้านสุขภาพเฉลี่ย 5,866 ล้านบาท/ปี (TDRI,2549)
- ปัญหาสำคัญในเมืองใหญ่และพื้นที่การพัฒนาของประเทศคือ ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM₁₀)
- แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศในพื้นที่ที่มีปัญหา
 - กรุงเทพฯจากกิจกรรมการขนส่งและการจราจร
 - สมุทรปราการจากโรงงานอุตสาหกรรมยานพาหนะ
 - สระบุรี จากอุตสาหกรรมโรงโม่ บดและย่อยหิน อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์
 - ระยอง(ปลวกแดง)จากอุตสาหกรรม
 - เชียงใหม่ ลำปาง จากการเผาในที่โล่ง

ขยะ ของเสียอันตราย

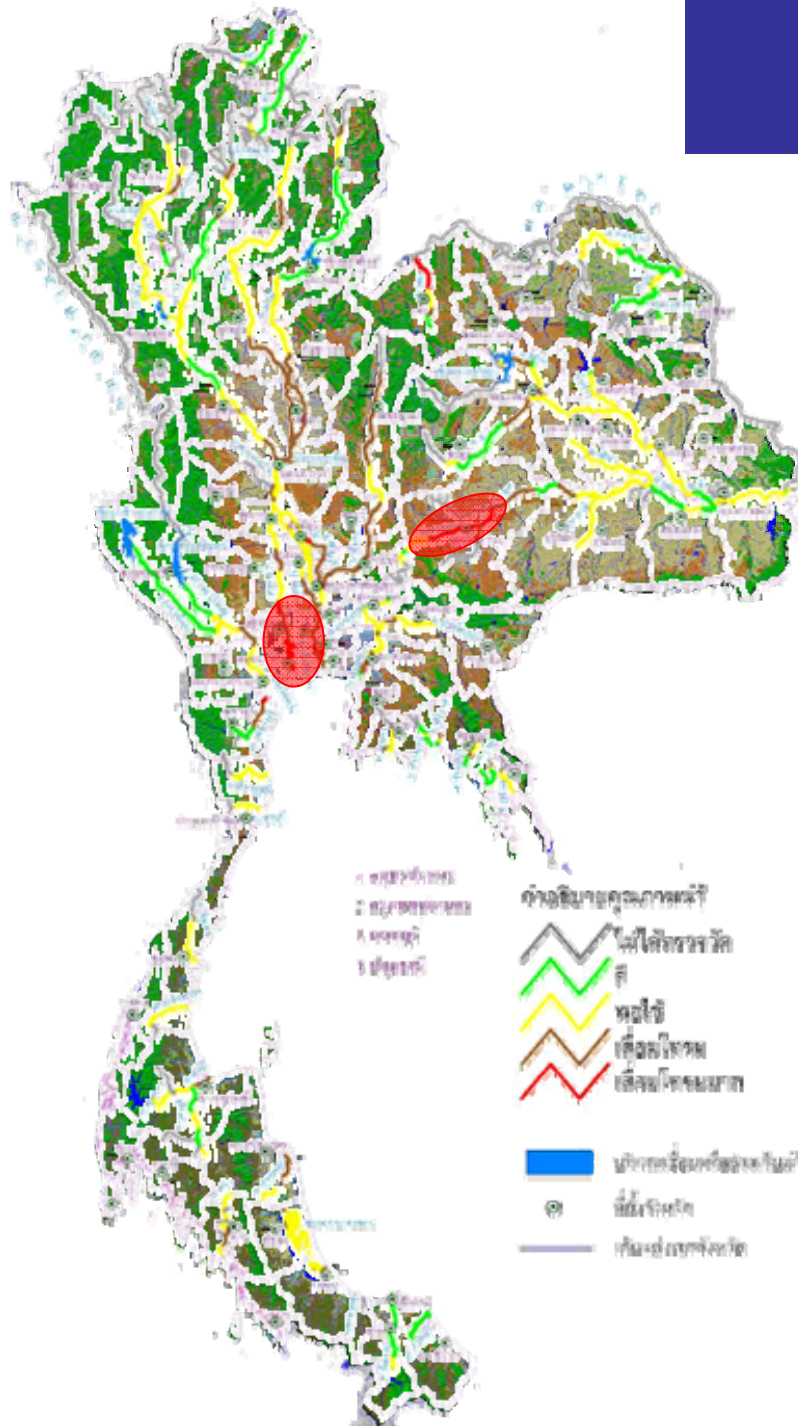
สารพิษและของเสียอันตรายมีแนวโน้มสูงขึ้น
ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

- การเพิ่มขึ้นของขยะอิเล็กทรอนิกส์ และโลหะ
- การเพิ่มขึ้นของสารเคมีการเกษตรและอุตสาหกรรม ปี 47 นำเข้าสารเคมี 29.5 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 67 จากปี 37
- ปริมาณของเสียอันตราย 1.83 ล้านตัน/ปี
- ขยะชุมชนปี 49 มีประมาณ 14.6 ล้านตัน หรือ 40,012 ตัน/วัน ขยะชุมชนได้รับการจัดการถูกต้องตามหลักวิชาการ 14,303 ตันต่อวัน และมีการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ 3.19 ล้านตัน/ปี

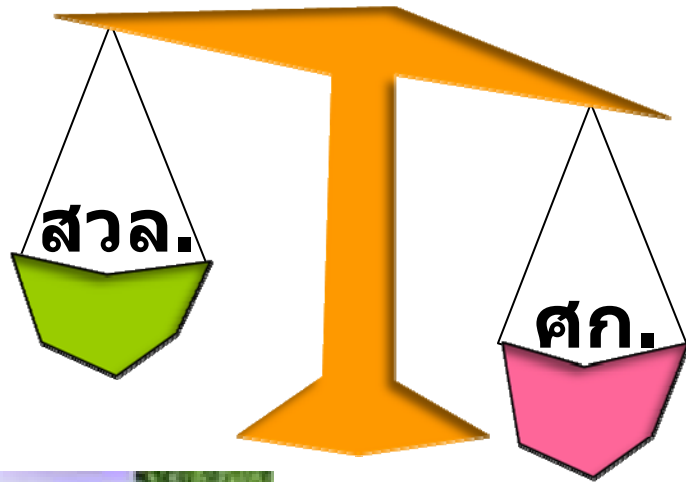
พื้นที่ที่เกิดอุบัติเหตุจาก
สารเคมีบ่อย

คุณภาพน้ำ

- การขยายตัวของประชากรและเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินไปสู่พื้นที่เกษตร อุตสาหกรรม และที่อยู่อาศัยมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินเสื่อมโทรมลง
- ปี 49 คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน
 - 19 % อยู่ในเกณฑ์ดี
 - 58 % อยู่ในเกณฑ์พอใช้
 - 20 % เสื่อมโทรม
 - 3 % เสื่อมโทรมมาก
- แหล่งน้ำผิวดินที่เสื่อมโทรมมากคือ แม่น้ำเจ้าพระยาและท่าจีนตอนล่าง และแม่น้ำลำตะคองตอนล่าง ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการในอดีต

- ให้ความสำคัญเป้าหมายด้านเศรษฐกิจมากกว่า ไม่คำนึงผลทางสิ่งแวดล้อม
- ขาดการบูรณาการเชิงนโยบาย เน้นบทบาทภาครัฐ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน
- เน้นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

แนวโน้มและผลกระทบจากภาวะโลกร้อน

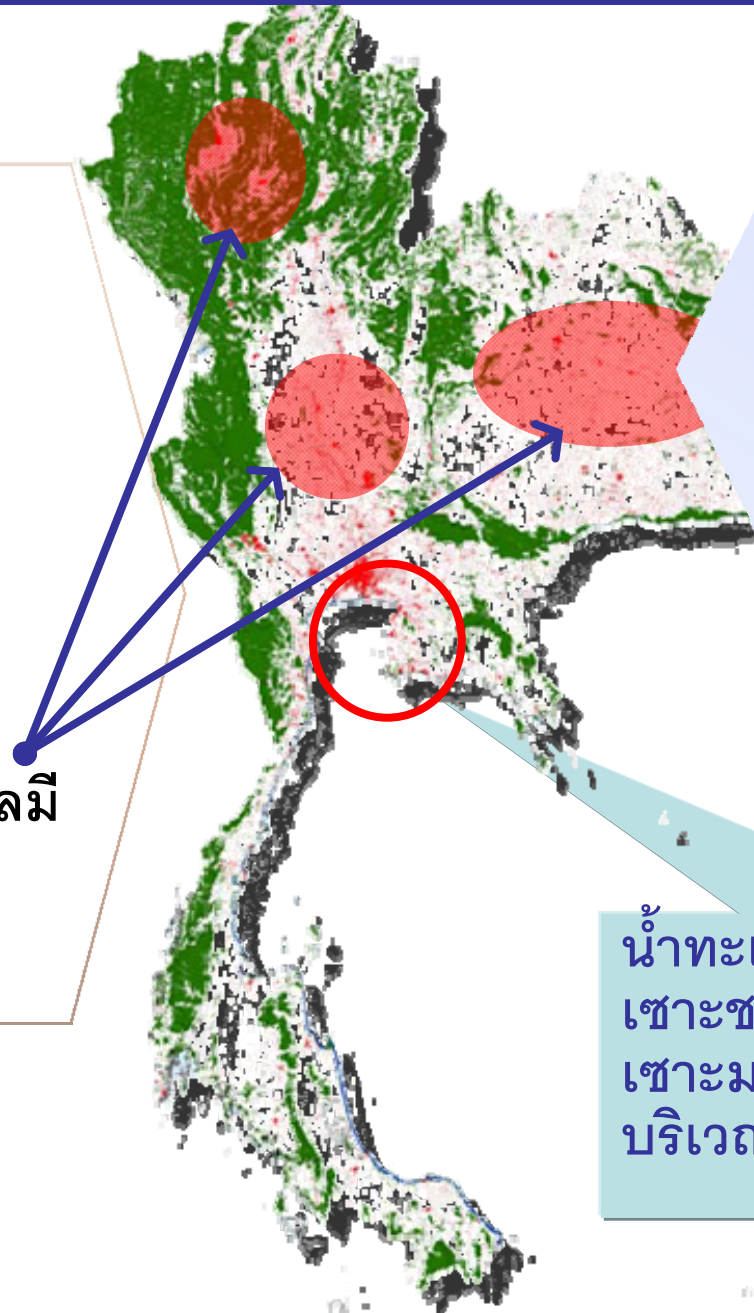
พืชพันธุ์บางชนิดมี
ผลผลิตน้อยลง เช่น
ข้าวโพด ข้าวเจ้าบาง
พันธุ์

ภัยธรรมชาติทวีความ
รุนแรงขึ้น

พื้นที่ห่างไกลจากทะเลมี
ฝนตกน้อยลง

อาจสูญเสียความ
หลากหลายทาง
ชีวภาพ ร้อยละ 25

น้ำทะเลสูงขึ้น เพิ่มปัญหาการกัด
เซาะชายฝั่งทวีความรุนแรง อาจกัด
เซาะมากกว่า 10-25 เมตร/ปี ใน
บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา

สรุปแนวโน้ม

แนวโน้ม

ปัจจุบัน

บริโภคมามากเกิน
ความจำเป็น
ทำลายทรัพยากร
ธรรมชาติและ
สวล.

ปัจจัยภายนอก

- โลกร้อน
- ประชากรโลกและการบริโภคเพิ่ม
- การรวมกลุ่มในภูมิภาค
- เทคโนโลยี

ปัจจัยภายใน

- ทรัพยากรจำกัด
- พฤติกรรมบริโภคนิยม
- การเติบโตทางเศรษฐกิจ
- Urbanization

- ผลกระทบจากโลกร้อนและภัยพิบัติจะรุนแรงขึ้น
- วิกฤติพืชอาหารและพลังงาน
- ความร่วมมือและเครือข่ายในระดับภูมิภาคมีมากขึ้น
- ทรัพยากรจะขาดแคลนและมีมูลค่าสูงขึ้นอย่างมาก เกิดความขัดแย้งแย่งชิงทรัพยากร
- การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดิน
- ระบบนิเวศเสียสมดุลมากขึ้น สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม โดยเฉพาะในเขตเมือง

อดีต

วิถีชีวิตอยู่อย่าง
สอดคล้องกับ
ธรรมชาติ

ประเด็นวิกฤติที่มีผลกระทบต่อไทย

ภาวะโลกร้อน

- ฤดูกาลแปรวนแปร
- การกัดเซาะชายฝั่งรุนแรง 17 จังหวัดยาว 200 กม.
- สูญเสียที่ชายหาด ปะการัง แหล่งท่องเที่ยว

วิกฤติน้ำ

- น้ำต้นทุนตอบสนองได้ 2 ใน 3
- ขาดแคลนน้ำปีละ 1,281 ล้าน ลบ.ม.

วิกฤติพืชอาหาร พืชพลังงาน

- ประเทศไทยยังมีความมั่นคงด้านอาหาร แต่เสียความมั่นคงระดับครัวเรือน
- ต้องการพื้นที่ปลูกพืชพลังงานเพิ่ม
- โอกาสพัฒนาภาคเกษตร
- ผลกระทบต่อทรัพยากร สูญเสียพื้นที่ป่าไม้

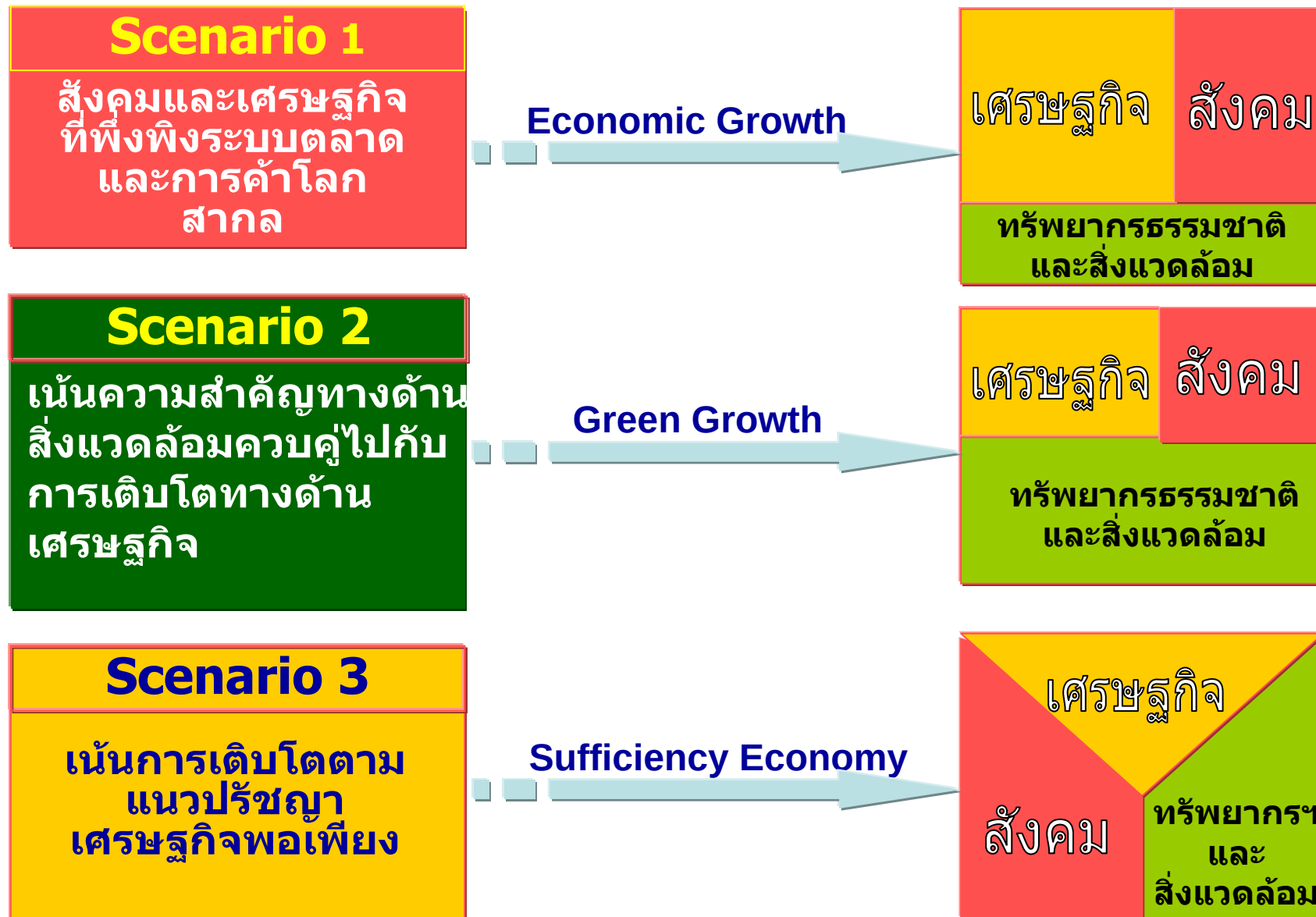
พื้นที่วิกฤติ & ระบบนิเวศ เปราะบางถูกบุกรุกทำลาย

- ลุ่มน้ำชั้น 1 A
- พื้นที่ป่าขนาดเล็ก เช่น รอยต่อ 5 จังหวัดภาคตะวันออก
- พื้นที่อนุรักษ์มีการบุกรุก
- ระบบนิเวศและพื้นที่กัดเซาะชายฝั่ง
- ทะเลสาบสงขลา

ความขัดแย้งในการใช้ที่ดิน

- ที่ดินขาดแคลน จากความต้องการที่เพิ่มขึ้น
- การสูญเสียที่ดินของเกษตรกรรายย่อย
- การใช้ที่ดินเขตเมือง อุตฯ และพื้นที่เสี่ยงภัย

ภาพจำลองทิศทางการพัฒนา 3 แบบ

Scenario 1

สังคมและเศรษฐกิจที่พึ่งพิงระบบตลาดและการค้าโลกสากล

สมมติฐาน	ปัญหาหลักที่ต้องเผชิญ	การรับมือ
• การเติบโตทางเศรษฐกิจภายใต้ระบบตลาดเสรี/ทุนขนาดใหญ่/การค้าโลก และโลกาภิวัตน์	• การแข่งขันกับทุนขนาดใหญ่ เทคโนโลยีสูง เสถียรภาพและความผันผวนของราคา	• พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ร่วมมือกับทุนระหว่างประเทศ ใช้มาตรการเศรษฐศาสตร์
• การบริโภคและการใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง ไม่มีข้อจำกัด ตอบสนองตลาด	• ขาดแคลนน้ำ ที่ดิน ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ เขตอนุรักษ์	• ร่วมมือในภูมิภาคเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน ควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อม
• การใช้พลังงานในการผลิตและบริโภคสูงมาก	• ความไม่มั่นคงด้านพลังงาน ต้องนำเข้ามาก ลงทุนสูง	• การลงทุนพัฒนาแหล่งพลังงานขนาดใหญ่ และพลังงานทดแทน
• การเติบโตของเมืองกระจุกตัวในภาคมหานครและเมืองหลัก	• ขาดเสียและมลพิษเพิ่มสูงขึ้นมาก ในเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรม มีปัญหาสุขภาวะประชากร	• การจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง ใช้หลัก PPP • การบังคับใช้กฎหมายและมาตรการด้านภาษี

Scenario 2

สังคมและเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

สมมติฐาน	ปัญหาหลักที่ต้องเผชิญ	การรับมือ
•การพัฒนาเศรษฐกิจ คำนึงถึงขีดความสามารถใน การรองรับของระบบนิเวศ	•ต้นทุนการผลิตที่มี มาตรฐานสิ่งแวดล้อมสูง อาจ ลดทอนขีดความสามารถใน การแข่งขันในตลาดโลก	•แสวงหาตลาดสินค้าที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนา กฎระเบียบและใช้มาตรการ เชิงบังคับ
•การบริโภคและใช้ ทรัพยากรเพื่อการผลิต อย่างจำกัด/เหมาะสม โดยใช้เทคโนโลยี	•ค่าใช้จ่ายในการผลิต และค่าครองชีพที่สูงมาก เพราะรวมต้นทุนด้าน สิ่งแวดล้อมไว้ด้วย	•การพัฒนาเทคโนโลยีที่ สะอาด ก้าวหน้า ทันสมัย และต้นทุนต่ำ
•ใช้พลังงานอย่างมี ประสิทธิภาพ ควบคุม มลพิษอย่างเข้มงวด	•ความต้องการใช้ พลังงานสะอาดและ พลังงานทดแทนสูงขึ้น	•พัฒนาพลังงานทดแทน โดยใช้เทคโนโลยีที่ ทันสมัย มีประสิทธิภาพ
•การเติบโตของเมือง และประชากร กระจายตัว ในภูมิภาค	•ของเสียและมลพิษใน เขตเมืองและเขต อุตสาหกรรมปานกลาง	•ใช้มาตรการกำกับการ พัฒนามากกว่าการลงทุน แก้ไขปัญหา

Scenario 3

สังคมและเศรษฐกิจที่คำนึงถึงความสมดุล พอเพียง

สมมติฐาน	ปัญหาหลักที่ต้องเผชิญ	การรับมือ
• การเติบโตทางเศรษฐกิจภายในเป็นหลัก (Localization) บนฐานภูมิสังคมของประเทศ	• ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ • การแข่งขันกับตลาดภายนอก/ทุนขนาดใหญ่	• กระจายการพัฒนาให้ทั่วถึงและเป็นธรรม • สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก
• การบริโภคและใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต โดยคำนึงถึงความยั่งยืน	• ขาดแคลนเทคโนโลยีที่เหมาะสม ขาดองค์ความรู้มาตรฐานการผลิต และความสามารถด้านการบริหารจัดการของชุมชน	• กระจายอำนาจการจัดการทรัพยากร • พัฒนาองค์ความรู้และมาตรฐานการผลิตในระดับท้องถิ่น
• การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงถึงข้อจำกัด	• ความมั่นคงและการพึ่งตนเองด้านพลังงานระดับประเทศและท้องถิ่น	• พัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกระดับท้องถิ่น
• การเติบโตของเมืองอย่างมีระเบียบ มีการวางแผนที่ดี และกระจายตัวในภูมิภาค	• ความขัดแย้งการใช้ประโยชน์ที่ดิน	• พัฒนาเมืองให้อยู่ในกรอบการใช้ประโยชน์ที่ดินและขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนา

กรอบแนวคิดในการกำหนดภาพอนาคต

Sufficiency Economy & Green Growth

การสร้างความมั่นคง
เข้มแข็งและขีด
ความสามารถในการ
พึ่งตนเองในทุกด้าน

Society

การพัฒนาที่ยึด
หลักการพึ่งพิงและ
อยู่ร่วมกันระหว่าง
มนุษย์กับธรรมชาติ
อย่างสันติและ
เกื้อกูลกัน

Economy

การรวมกลุ่ม
สร้างเครือข่าย
ความร่วมมือ
แบบบูรณาการ
กับทุกฝ่ายทั้งใน
ระดับประเทศ
และระดับภูมิภาค

Sustainable development

Environment

ภาพอนาคตที่มุ่งหวังใน 20 ปีข้างหน้า

ประเทศไทยมี
สภาพแวดล้อมที่ดี

- แหล่งทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ของภูมิภาคและโลก

- ศูนย์กลางการเรียนรู้การจัดการทรัพยากรชีวภาพ ป่าชุมชน การจัดการน้ำ การจัดการสิ่งแวดล้อมของภูมิภาค

คนและสังคมดำเนิน
ชีวิตด้วยจิตสำนึกใน
คุณค่าของ
ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม

- มีพฤติกรรมการบริโภคอย่างมีคุณภาพและพอเพียง
- ร่วมกันดูแลฟื้นฟูทรัพยากรฯ และสิ่งแวดล้อม
- อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเกื้อกูล

เศรษฐกิจพัฒนามาบน
ศักยภาพและภูมิสังคม

- ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการเกษตรและอาหารของภูมิภาค/โลก

- มีการจัดการเกษตรแนวใหม่

- มีการเพิ่มมูลค่าของสินค้าบริการ แหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

① ปรับเปลี่ยนกระบวนการ
พรรณนด้านสิ่งแวดล้อมสู่
การอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์
กับธรรมชาติอย่างสมดุล

- สร้างความตระหนักการใช้ทรัพยากรฯ
- ปลุกจิตสำนึก
- ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริโภคที่ยั่งยืน

② ปรับการบริหาร
นโยบายเศรษฐกิจสู่การ
ผลิตที่ยั่งยืน

- ปรับโครงสร้าง
การผลิตสู่ภาคเกษตร
และบริการ
- ปรับรูปแบบการผลิต
ที่เป็นมิตรกับ สวล.
- จัดการเกษตรแนวใหม่และ
สร้างความร่วมมือระดับ
ภูมิภาค

③ สร้างความมั่นคงของฐาน
ทรัพยากร คัดกรองพื้นที่
วิกฤติสิ่งแวดล้อม และระบบ
นิเวศ ที่เปราะบาง

- อนุรักษ์ พื้นฟู บริหารจัดการ
ทรัพยากร
- คัดกรองพื้นที่เปราะบางของระบบ
นิเวศและพื้นที่วิกฤติที่สำคัญ
- ปรับรูปแบบการพัฒนาพื้นที่และ
กำหนดมาตรการการจัดการใช้
ประโยชน์ที่ดิน

④ บริหารจัดการ
อย่างมีส่วนร่วมและจัดสรร
ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

- วางระบบการจัดสรรทรัพยากร
เพื่อกระจายประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่
- กระจายอำนาจและสนับสนุนระบบจัดการ
ร่วมสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาค

ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนด้านสิ่งแวดล้อม สู่การอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอย่างสมดุล

สร้างความ ตระหนัก

- เปลี่ยนแนวคิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเพื่อประโยชน์สูงสุดทางเศรษฐกิจระยะสั้น ไปสู่การพึ่งพิงการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ปลูกจิตสำนึก

- ปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างค่านิยมในการดำเนินชีวิตและส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการบริโภคที่ยั่งยืน
- ส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม

- ส่งเสริมสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และเครื่องมือทางการตลาด
- ปลักดันกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

ปรับการบริหารนโยบายเศรษฐกิจสู่การผลิตที่ยั่งยืน

ปรับโครงสร้าง การผลิตสู่ภาคเกษตร และบริการ

- บูรณาการนโยบายเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมการค้า/การลงทุนที่ไม่ทำลาย สวล.
- สนับสนุนการผลิตและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากร/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การพัฒนาเน้นเศรษฐกิจพอเพียง/การเติบโตที่ยั่งยืน

ปรับรูปแบบการผลิต ที่เป็นมิตรกับ สวล.

- พัฒนาการศึกษาวิจัยเทคโนโลยี และนวัตกรรมสนับสนุน ศก.พอเพียง/การพึ่งตนเองยกระดับกระบวนการผลิต/มาตรฐานสินค้า
- กำหนดมาตรการจูงใจทางเศรษฐศาสตร์การเงิน การคลัง และปรับระบบภาษี เพื่อบริหารจัดการ สวล.
- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่สะอาด และประหยัดการใช้พลังงาน

จัดการเกษตรแนวใหม่ และสร้างความร่วมมือ ระดับภูมิภาค

- ส่งเสริมเกษตรยั่งยืน/เกษตรอินทรีย์/เกษตรทฤษฎีใหม่
- ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกษตร
- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยไม่ขยายพื้นที่เพาะปลูก
- วางแนวทางรักษาสมดุลระหว่างพืชอาหารและพลังงาน

สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรคุ้มครองพื้นที่วิกฤติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศที่เปราะบาง

อนุรักษ์ พื้นฟู บริหารจัดการ ทรัพยากร

- สร้างความร่วมมือระดับภูมิภาค/อนุภูมิภาค บริหารจัดการทรัพยากร และ สวล.
- ประเมินมูลค่าทรัพยากรและ สวล. ใช้เป็นเครื่องมือกำหนดนโยบาย

คุ้มครองพื้นที่ เปราะบางของระบบ นิเวศและพื้นที่วิกฤติ ที่สำคัญ

- พัฒนาระบบติดตามตรวจสอบ การเปลี่ยนแปลงของ สวล. และระบบนิเวศ
- กำหนดมาตรการประเมินผลกระทบ สวล. เชิงยุทธศาสตร์จากแผนงาน/โครงการขนาดใหญ่ เพื่อป้องกันผลกระทบ

ปรับรูปแบบการพัฒนา พื้นที่และกำหนดมาตรการ การจัดการใช้ประโยชน์ ที่ดิน

- ใช้มาตรการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ (Zoning) เป็นเครื่องมือการวางแผนประเทศ
- วางแผนและกำหนดการใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่
- คุ้มครองพื้นที่เกษตรที่มีศักยภาพ
- เตรียมการรองรับภาวะโลกร้อน เน้นการจัดการที่ดิน การวางแผนพัฒนาเมือง และชุมชน

บริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม และจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

จัดสรรทรัพยากรและ กระจายประโยชน์ อย่างเป็นธรรม

- แก้ไขความขัดแย้งและการแย่งชิงทรัพยากร โดยเฉพาะที่ดิน
- ปรับปรุงกฎหมายระเบียบ กติกา
- พัฒนากลไกและเครื่องมือการบริหารจัดการให้เข้มแข็ง
- สร้างองค์ความรู้พัฒนาระบบข้อมูลและเปิดให้สาธารณชนเข้าถึงได้

กระจายอำนาจ และสนับสนุนระบบ จัดการร่วม

- กระจายอำนาจการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมสู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน
- สนับสนุนระบบจัดการร่วมระหว่างรัฐ เอกชน ชุมชน ภาควิชาการ
- สร้างกระบวนการเรียนรู้และการสร้างเครือข่าย
- แก้ไขกฎ ระเบียบ เพื่อเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมและการพัฒนาของภาคประชาชน

สร้างความร่วมมือ ระดับภูมิภาค

- เน้นการบูรณาการความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- ป้องกันผลกระทบจากการพัฒนาลุ่มน้ำโขงที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนและระบบนิเวศของภูมิภาค

การขับเคลื่อนสู่วิสัยทัศน์ 20 ปี

เป้าหมาย: การพัฒนาทรัพยากรที่ยั่งยืน

ประเด็น
สำคัญ

ครึ่งแผน 10

แผนฯ 11

20 ปีข้างหน้า

โลกร้อน

- พัฒนานองค์ความรู้ สร้างความชัดเจนเรื่องพื้นที่และผลกระทบ

- การพัฒนานโยบาย กำหนดมาตรการ Structural Non-Structural

- มีแนวทางการปรับตัวของสาขาการผลิต และความพร้อมในการรับมือภาวะโลกร้อนและภัยพิบัติ

ปรับ
การผลิต
แนวคิด

- เพิ่มสัดส่วนภาคเกษตรและบริการ อาหาร สุขภาพ ท่องเที่ยว
- มาตรการบริโภคที่ยั่งยืน

- การขยายตัวของภาคเกษตรและบริการ
- การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค
- มาตรการด้านภาษี

- ภาคเกษตรและบริการมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ของ GDP
- การขยายตัวของตลาดสีเขียว

วิกฤติ
อาหารและ
พลังงาน

- วิจัยการจัดการเกษตรแนวใหม่
- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- กำหนดพื้นที่และแผนการเพาะปลูก

- แปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม
- สร้างความมั่นคงด้านอาหารทั้งระดับประเทศและชุมชน

- ความมั่นคงด้านพลังงาน
- ศูนย์กลางพืชพลังงานของภูมิภาค

การ
คุ้มครอง
ระบบนิเวศ

- มาตรการรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำ และ Hot spot
- วางแผน/รูปแบบการใช้พื้นที่

- การกระจายอำนาจและการจัดการร่วมในระดับท้องถิ่น

- พื้นที่อนุรักษ์คงความสมบูรณ์ ใช้พื้นที่ตามแนวจำแนกเขตที่ดิน

ความ
ร่วมมือใน
ภูมิภาค

- ความร่วมมือการใช้ประโยชน์ลุ่มน้ำโขง ด้านน้ำ การเกษตร ทรัพยากรชีวภาพ

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือและจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้

- เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านทรัพยากรของภูมิภาค

ขอบคุณ
www.nesdb.go.th

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ